

Legal Alert

Kolejne znaczące zmiany w zakresie AML

Marzec 2020

W dniu 4 marca 2020 r. na stronie Rządowego Centrum Legislacji pojawił się datowany na 27 lutego 2020 r. projekt ustawy o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu oraz niektórych innych ustaw. Projekt został skierowany do opiniowania. Proponowane zmiany mają na celu pełne wdrożenia tzw. Dyrektywy V AML do krajowego porządku prawnego. Poniżej wskazujemy najważniejsze z nich, które mogą wpłynąć wprost na sytuację instytucji obowiązanych i wiązałyby się z koniecznością przeglądu funkcjonujących w nich procesów.

1. Rozszerzenie katalogu instytucji obowiązanych

Do grona instytucji obowiązanych dodano:

- a) innych niż doradcy podatkowi i biegli rewidenci przedsiębiorców świadczących w ramach prowadzonej działalności gospodarczej lub zawodowej usługi tożsame z księgowymi i podatkowymi, oraz
- b) przedsiębiorców prowadzących działalność polegającą na: (i) obrocie lub pośrednictwie w obrocie dziełami sztuki, przedmiotami kolekcjonerskimi oraz antykami, w tym gdy działalność taka jest prowadzona w galeriach sztuki lub domach aukcyjnych, a także (ii) przechowywaniu, obrocie lub pośrednictwie w obrocie dziełami sztuki, przedmiotami kolekcjonerskimi oraz antykami, gdy działalność taka jest prowadzona z wykorzystaniem wolnego portu, rozumianego jako strefa lub pomieszczenie, na obszarze których towary są traktowane jako nieznajdujące się na obszarze celnym państw członkowskich lub państw trzecich, w tym z wykorzystaniem wolnego obszaru celnego – w zakresie transakcji o wartości równej lub przekraczającej równowartość 10 000 euro, bez względu na to, czy transakcja jest przeprowadzana jako pojedyncza operacja, czy kilka operacji, które wydają się ze sobą powiązane.

2. Zmiana definicji beneficjenta rzeczywistego (UBO)

Projekt zakłada zmianę definicji UBO, wprost wskazując, iż za UBO uznać należy „każdą osobę fizyczną” spełniającą wymienione w definicji kryteria. Zmiana ta ma na celu wyjaśnienie pojawiających się w praktyce wątpliwości, czy wystarczające jest poprzestanie na zidentyfikowaniu tylko jednego UBO, mimo iż jest ich kilku. Rozwiązanie ma na celu zobowiązanie do wskazania wszystkich osób.

Jednocześnie do definicji UBO w przypadku trustu dodano zapis, zgodnie z którym jako UBO trustu, poza beneficjentem (osobą czerpiącą korzyści z trustu), rozumie się również grupę osób, w których głównym interesie powstał lub działa trust (gdy nie można określić osób fizycznych czerpiących korzyści z danego trustu).

3. PEP

Projekt ma implementować do krajowego porządku prawnego wymóg wynikający z Dyrektywy V AML, zgodnie z którym każde państwo członkowskie zobowiązane zostało do opracowania oraz publikacji listy tzw. „krajowych PEP-ów”, a więc osób, które zgodnie z przepisami krajowymi kwalifikowane są, jako osoby zajmujące

Kontakt

Magdalena Bartosiewicz
Radca prawny
Senior Associate
T: +48 22 50 50 733
magdalena.bartosiewicz
@eversheds-sutherland.pl

Zobacz inne Legal Alerts

Systematycznie piszemy o tym, co aktualne i ważne dla biznesu

Zapisz się na nasz newsletter

Otrzymuj cykliczne informacje o ważnych zmianach w prawie oraz organizowanych przez nas szkoleniach i konferencjach.

Śledź nas w social media

LinkedIn
Twitter
Facebook

eversheds-sutherland.pl

eksponowane stanowiska polityczne. Wykaz tych stanowisk i funkcji publicznych miałby zostać określony w formie rozporządzenia Ministra Finansów. W związku z faktem, że wyczerpujące wyliczenie „krajowych PEP-ów” zawarte zostanie w ww. rozporządzeniu, w celu uniknięcia wątpliwości interpretacyjnych dokonano korekty definicji PEP w Ustawie AML, polegającej na usunięciu z poszczególnych jednostek redakcyjnych wskazań stanowisk oraz funkcji stanowisk i funkcji określonych w polskim porządku prawnym.

4. Centralny Rejestr Beneficjentów Rzeczywistych (CRBR)

Projekt rozszerza katalog podmiotów, które będą zobowiązane do zgłaszania informacji o beneficjentach rzeczywistych o: (i) trusty, których powiernicy lub osoby zajmujące stanowiska równoważne mają miejsce zamieszkania lub siedzibę na terytorium RP lub nawiązują stosunki gospodarcze lub nabywają nieruchomości na terytorium RP, w imieniu lub na rzecz trustu, (ii) spółki partnerskie, (iii) europejskie zgrupowania interesów gospodarczych, (iv) spółki europejskie, (v) spółdzielnie, (vi) spółdzielnie europejskie, (vii) stowarzyszenia podlegające wpisowi do KRS oraz (viii) fundacje.

Dodatkowo, UBO zostaną zobligowani do dostarczania podmiotom zobowiązanym do zgłaszania informacji do CRBR wszelkich informacji niezbędnych do wypełnienia przez te podmioty tych obowiązków.

Projekt poszerza także katalog uprawnień organu właściwego w sprawach CRBR o możliwość nakładania kar na podmioty zobowiązane do zgłaszania informacji do CRBR w przypadku zaniedbania obowiązków zgłoszenia lub aktualizacji informacji w terminie wskazanym w Ustawie AML, lub podania informacji niezgodnej ze stanem faktycznym. Kara pieniężna, którą można nałożyć w takim wypadku może wynieść nawet 1 000 000 zł.

Co istotne, projektowane przepisy przewidują również, że instytucja obowiązana, która odnotuje rozbieżności pomiędzy informacjami zgromadzonymi w CRBR, a ustalonymi przez nią informacjami o UBO klienta, będzie zobowiązana podjąć czynności w celu wyjaśnienia tych rozbieżności, a w przypadku ich potwierdzenia – do zawiadomienia organu właściwego w sprawach CRBR, który będzie mógł wszcząć w tym zakresie postępowanie wyjaśniające.

Projekt precyzuje także, że okres przechowywania danych w CRBR wynosić będzie w każdym przypadku 10 lat od momentu ustania obowiązku zgłoszenia danych do CRBR.

5. Działalność na rzecz spółek lub trustów oraz działalność w zakresie walut wirtualnych

Państwa członkowskie obowiązane są zapewnić, aby podmioty świadczące m.in. usługi wymiany walut pomiędzy walutami wirtualnymi a fiducyjnymi podlegały obowiązkowi uzyskania rejestracji, a na podmioty świadczące te usługi został nałożony obowiązek uzyskania zezwolenia lub rejestracji. Mając to na uwadze, zgodnie z Projektem uchylony ma zostać w całości Rozdział 11 Ustawy AML „*Inne środki służące ochronie interesu publicznego*” i wprowadzony Rozdział 11a, który reguluje działalność na rzecz spółek lub trustów (art. 2 ust. 1 pkt. 16 Ustawy AML) oraz działalność w zakresie walut wirtualnych (art. 2 ust. 1 pkt. 12 Ustawy AML), wskazując, że jest to działalność regulowana i wymaga wpisu do odpowiedniego rejestru, prowadzonego przez Ministra Finansów. Główne zasady jego działania określa Projekt.

Należy zaznaczyć, że zgodnie z Projektem podmiot prowadzący działalność na rzecz spółek lub trustów, lub podmiot prowadzący działalność w zakresie walut wirtualnych, które nie dopełniły obowiązku uzyskania wpisu do odpowiedniego rejestru działalności, podlegać mogą karze pieniężnej do wysokości 100 000 zł.

Projekt wskazuje także, że osoby zajmujące kierownicze stanowiska w ww. podmiotach muszą być osobami spełniającymi wymogi dotyczące kompetencji i reputacji, a także wymóg niekaralności.

6. Rozszerzenie katalogu kar administracyjnych

Projekt wprowadza również zmiany w zakresie kar administracyjnych. Rozszerza m.in. katalog obowiązków, których niedopełnienie skutkować będzie nałożeniem kary pieniężnej na instytucję obowiązana o następujące:

- niewyznaczenie osoby odpowiedzialnej za wdrażanie obowiązków określonych w Ustawie AML spośród członków zarządu lub innego organu zarządzającego;
- niezachowanie w tajemnicy informacji o planowanym wszczęciu oraz o prowadzeniu analiz dotyczących prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu,
- niewykonanie zaleceń pokontrolnych,
- niedopełnienie obowiązków związanych z uzyskaniem zezwolenia na utworzenie oddziału lub przedstawicielstwa w państwie trzecim wysokiego ryzyka,
- niezastosowanie się do decyzji GIIF albo KNF związanych z działalnością instytucji obowiązanych w krajach wysokiego ryzyka.

7. Sygnaliści

Projekt wprowadza zapisy, które obligują instytucje obowiązane do zapewnienia swoim pracownikom oraz osobom działającym na rzecz instytucji obowiązanych i wykonującym czynności związane z raportowaniem GIIF lub właściwemu prokuratorowi podejrzeń popełniania przestępstw odpowiedniego stopnia ochrony przed negatywnymi działaniami, w tym w szczególności działaniami o charakterze represyjnym lub polegającymi na kierowaniu gróźb karalnych pod adresem takich osób.

Sygnaliści narażeni na działania represyjne będą natomiast uprawnieni do zgłaszania takich przypadków bezpośrednio do GIIF. Minister Finansów zostanie zobowiązany do określenia w drodze rozporządzenia sposobu odbierania takich zgłoszeń i sposób postępowania z nimi, mając na względzie konieczność ochrony sygnalisty.

8. Proces weryfikacji tożsamości

Projekt konkretyzuje także pojęcie rzetelnego i niezależnego źródła, z którego mają pochodzić dane, dokumenty lub informacje na podstawie, których podmiot zobowiązany stosuje wobec klienta środki należytej staranności obejmujące identyfikację klienta i weryfikację jego tożsamości. Ustawa AML w obecnym brzmieniu wskazuje, że weryfikacja i identyfikacja przebiega na podstawie dokumentu tożsamości, dokumentu zawierającego aktualne dane z rejestrów, danych lub informacji pochodzących z wiarygodnego i niezależnego źródła. Projekt zakłada dodanie do ww. także środków identyfikacji elektronicznej, usług zaufania umożliwiających identyfikację elektroniczną, a także wszelkich innych bezpiecznych, zdalnych lub elektronicznych procesów identyfikacji przyjętych przez właściwe organy krajowe.

Projektowane przepisy wskazują wprost, że identyfikacja UBO nie może zostać przeprowadzona jedynie w oparciu o dane zgłoszone do Centralnego Rejestru Beneficjentów Rzeczywistych.

Projekt zakłada także, że każdorazowe pobieranie danych dotyczących numeru i serii dowodu osobistego nie będzie już obowiązkowe. Wg projektodawcy wystarczające będzie pobranie numeru PESEL. Obowiązek ustalenia danych dotyczących serii i numeru dokumentu stwierdzającego tożsamość osoby ciążyć będzie na instytucji obowiązanej tylko wówczas, gdy dane te będą w jej posiadaniu.

Instytucje obowiązane mają także zostać zobowiązane do dokumentowania utrudnień stwierdzonych w związku z weryfikacją tożsamości UBO oraz czynności podejmowanych w związku z identyfikacją jako UBO osoby zajmującej wyższe stanowisko kierownicze.

9. Przesłanki wyższego ryzyka prania pieniędzy

Projekt zakłada rozszerzenie katalogu okoliczności mogących wskazywać na wyższe ryzyko prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu. Dodaje m.in. punkt, zgodnie z którym o takiej sytuacji może świadczyć powiązanie stosunków gospodarczych lub transakcji okazjonalnej ze wskazanymi towarami, charakteryzującymi się wysoką wartością lub potencjalnym pochodzeniem z czynu zabronionego (przykładowo kość słoniowa). Ryzyko może wzrosnąć także wtedy, jeżeli klient jest obywatelem państwa trzeciego i ubiega się o prawo pobytu lub obywatelstwo w państwie członkowskim w zamian za transfery kapitałowe, nabycie własności lub obligacji skarbowych bądź inwestycje w podmioty

o charakterze korporacyjnym w danym państwie członkowskim. Dodatkowo, Projekt dodaje zapis, zgodnie z którym o wyższym ryzyku świadczyć może także fakt, iż klient jest rezydentem państwa trzeciego wysokiego ryzyka, o wysokim poziomie korupcji lub innego rodzaju działalności przestępczej, związanego z działalnością terrorystyczną lub też państwem, na które ONZ lub UE nałożyły sankcje lub szczególne środki ograniczające.

10. Nowe wymogi dotyczące wzmoczonych środków bezpieczeństwa finansowego

Projekt wprowadza katalog wzmoczonych środków bezpieczeństwa finansowego, które muszą być zastosowane przez instytucje obowiązane w przypadku stosunków gospodarczych lub transakcji związanych z państwem trzecim wysokiego ryzyka. Dodatkowo, nakłada na instytucje obowiązek zastosowania w takim wypadku wymienionych w Projekcie działań ograniczających ryzyko.

W projektowanych przepisach zawarto także nowe rozwiązanie, zgodnie z którym utworzenie przez instytucję obowiązaną oddziału lub przedstawicielstwa w państwie trzecim wysokiego ryzyka wymagać będzie zezwolenia GIIF albo KNF (w przypadku instytucji przez nią nadzorowanych), poprzedzonego obowiązkową oceną rozwiązań zaproponowanych przez instytucję obowiązaną, mających zmniejszyć ryzyko w oddziale.

11. Waluty wirtualne

Projekt nakłada obowiązek stosowania środków bezpieczeństwa finansowego na podmioty świadczące usługi związane z walutami wirtualnymi w przypadku przeprowadzania transakcji okazjonalnej z wykorzystaniem waluty wirtualnej o równowartości 1000 euro lub większej. Zmiana ta nie wynika bezpośrednio z przepisów unijnych, a zmierza do dostosowania przepisów krajowych do wymagań wynikających ze znowelizowanych zaleceń FATF.

12. Definicja państwa członkowskiego

Dodano definicję „państwa członkowskiego”, precyzując, że oprócz państw członkowskich Unii Europejskiej są to również państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, a więc Islandia, Lichtenstein i Norwegia.

13. Przechowywanie danych i dokumentów

Projekt modyfikuje zapisy dotyczące przechowywania danych i dokumentów, wskazując, że żądanie przez GIIF dalszego przechowywania informacji i dokumentów możliwe będzie tylko wtedy, gdy będzie to niezbędne dla zapewnienia prawidłowości postępowań w sprawach dotyczących przeciwdziałania praniu pieniędzy lub finansowaniu terroryzmu, lub postępowań karnych.

14. Procedura AML

Wszystkie wskazane wyżej zmiany wymagałyby od instytucji obowiązanych przeglądu dotychczas działających w ich organizacjach procesów AML, w tym wprowadzenia odpowiednich zmian do procedury AML. Jest to tym bardziej istotne, że w Projekcie znajdujemy zapis mówiący wprost o konieczności bieżącej weryfikacji i aktualizacji procedury AML.